

سطح پروژسترون سرمی در زنان یائسه مبتلا به احساس خشکی دهان

دکتر فرزانه آقاحسینی^۱ - دکتر ایرج میرزایی دیزگاه^۲

۱- عضو مرکز تحقیقات دندانپزشکی و استاد گروه آموزشی بیماریهای دهان و تشخیص دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۲- استادیار گروه آموزشی فیزیولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش

چکیده

زمینه و هدف: احساس خشکی دهان یکی از مهمترین شکایتهای بسیاری از افراد مسن به ویژه زنان یائسه است. گرچه مکانیسم دقیق آن همچنان شناخته شده نیست ولی به نظر می‌رسد که هورمون‌های جنسی استروئیدی نقشی در فیزیولوژی حفره دهانی داشته باشند. لذا هدف این مطالعه بررسی مقدار پروژسترون سرمی در زنان یائسه مبتلا به خشکی دهان می‌باشد.

روش بررسی: در این مطالعه مورد - شاهد هفتاد زن یائسه مراجعه کننده به بخش بیماریهای دهان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با محدوده سنی ۴۲ - ۷۸ سال با یا بدون احساس خشکی دهان (۳۵ زن با احساس خشکی دهان به عنوان گروه مورد و ۳۵ نفر زن سالم به عنوان گروه شاهد) شرکت داشتند. شدت خشکی دهان نیز بر اساس پرسشنامه مربوطه محاسبه شد، غلظت سرمی پروژسترون به روش الیزا اندازه‌گیری گردید و آنالیز آماری *Student's unpaired t-test* و *Spwarman* مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین غلظت سرمی پروژسترون در گروه مورد 30 ± 10 پیکوگرم بر میلی لیتر به طور معنی‌داری کمتر از گروه شاهد ($P = 0/026$) و 171 ± 70 بود. همبستگی منفی بین غلظت سرمی پروژسترون و شدت خشکی دهان مشاهده گردید. ($r = -0/295$; $P = 0/05$)

نتیجه‌گیری: مقدار پروژسترون سرم مبتلایان به احساس خشکی دهان در مقایسه با زنان یائسه بدون احساس خشکی دهان کم بوده و پروژسترون در بروز علائم خشکی دهان نقش دارد.

کلید واژه‌ها: یائسگی - احساس خشکی دهان - پروژسترون - سرم.

پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۲/۱

اصلاح نهایی: ۱۳۸۸/۱۱/۲۹

وصول مقاله: ۱۳۸۸/۱۰/۲

نویسنده مسئول: دکتر فرزانه آقاحسینی، عضو مرکز تحقیقات دندانپزشکی و گروه آموزشی بیماریهای دهان و تشخیص دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران
e.mail: aghahose@sina.tums.ac.ir

مقدمه

استروژن و پروژسترون کاهش می‌یابد. همین مسئله تغییرات وسیعی را در عملکرد دستگاههای بدن در پی خواهد داشت. در خلال یائسگی به علت تغییرات دائمی در تخمدان و کاهش تولید هورمون‌های آن چرخه خونریزی به طور کامل متوقف می‌شود. (۱)، بنابراین با افزایش متوسط طول عمر بشر، خانمها نسبت به گذشته درصد بیشتری از عمر خود را در مرحله یائسگی می‌گذرانند.

یافته‌های متعدد در علوم پزشکی مؤید آن است که یائسگی می‌تواند اثرات گسترده‌ای از نظر جسمانی و روانی بر خانمهایی که به این مرحله می‌رسند داشته باشد و به دنبال آن تغییرات فیزیکی در حفره دهان نیز ایجاد می‌شود که از جمله آن عوارضی چون احساس خشکی دهان (Xerostomia) و سوزش دهان است به طوری که وقوع آنها در زنان یائسه

پیشرفت روزافزون علوم پزشکی و توجه به بهبود وضعیت بهداشتی، همچنین حساسیت فزاینده‌ای که در جوامع پیشرفته به شاخصهای سلامتی وجود دارد، باعث شده که در حال حاضر متوسط عمر بشر نسبت به گذشته افزایش قابل توجهی داشته باشد و در نتیجه افراد سالخورده درصد بیشتری از اجتماعات بشری را نسبت به گذشته به خود اختصاص دهند. این مسئله موجب گردید تا توجه بیشتری به شناخت و حل مشکلات بهداشتی و درمانی افراد مسن گردد. علاوه بر مسائلی که در ارتباط با افزایش سن برای هر دو جنس به طور یکسان می‌تواند رخ دهد، خانمها در طی زندگی خویش و با رسیدن به دهه پنجم و ششم عمر به مرحله‌ای از حیات خویش وارد می‌شوند که در اثر تهی شدن تخمدانها از فولیکول‌های فعال، تولید هورمون‌های جنسی زنانه یعنی